

Sara Wielichowska

EWOLUCJA WIZERUNKU MĘSKIEGO HOMOSEKSUALIZMU W JAPONII

w kulturze, literaturze i tekstach prawnych
od okresu Edo do czasów współczesnych

 KIRIN

Próbka książki wyłącznie do celów informacyjnych.

© Copyright by Wydawnictwo KIRIN

SPIS TREŚCI

Wstęp	7
Rozdział I	
Geneza męskiej miłości w Japonii	11
Rozdział II	
Okres Edo. Męska miłość w rozkwicie.....	21
2.1. Powstanie kultury mieszczańskiej	21
2. 2. Związki homoseksualne w Edo	22
2. 3. Męska prostytutcja jako część „ulotnego świata”... 27	
2. 4. Rywalizacja <i>nanshoku</i> i <i>joshoku</i>	34
2. 5. Odbicia męskiej miłości w <i>Nanshoku ōkagami</i> ... 39	
Rozdział III	
Okres Meiji. Degradacja tradycji <i>nanshoku</i>	47
3.1. Propaganda „cywilizowanej moralności”	47
3.2. Sytuacja homoseksualizmu w kodeksach prawnych Meiji	50

3.3. Następstwa polityki władz.....	55
3.4. Nostalgia po utraconej przeszłości we wczesnej literaturze Meiji.....	57
3.5. Konfrontacja „barbarzyńskiej” przeszłości i „cywilizowanej” współczesności	62
Rozdział IV	
Wiek XX. Nowe oblicza męskiego homoseksualizmu.....	69
4.1. Homoseksualizm a <i>ero-guro-nansensu</i>	69
4.2. Homoseksualizm w czasach powojennych	74
4.3. Homoseksualiści w utworach Mishimy Yukio.....	78
4.4. Subkultura <i>homo</i> w prasie.....	92
4.5. Obraz homoseksualistów w mediach skierowanych do kobiet	96
4.6 Dyskryminacja i prawa mniejszości seksualnych w Japonii.....	110
Zakończenie	127
Bibliografia	131
Filmografia.....	137
Indeks.....	139

ROZDZIAŁ II

OKRES EDO. MĘSKA MIŁOŚĆ W ROZKWICIE

2.1. Powstanie kultury mieszczańskiej

Po burzliwym okresie pełnym walk, zakończonym zjednoczeniem Japonii w 1603 roku, nastął czas szogunów z rodu Tokugawa (徳川) – czas politycznej stabilizacji i pokoju, które to pozwoliły na rozwój społeczny i kulturowy miast. Obok w dużej mierze skodyfikowanej i niedostępnej dla pozostałych stanów kultury wojowniczej pojawiła się bogata kultura mieszczańska *ukiyo* (浮世, ulotnego świata), w której hołdowano niewyszukanym gustom *chōninów* (町人, mieszczan), będących teraz siłą ekonomiczną. Życie kulturowe skupione było zwłaszcza w dzielnicach uciech, takich jak Yoshiwara (吉原) czy Yoshichō (葎町), w domach publicznych, herbarciarniach czy teatrach *kabuki* (歌舞伎). Na wielką skalę tworzono poezję *haiku* (俳句), drzeworyty *ukiyo-e* (浮世絵) i sztuki *kabuki*.

Wszystko to stanowiło świetną bazę, by zainteresowanie tematyką homoerotyczną osiągnęło apogeum – *nanshoku* rozpowszechniło się poza dotychczasowe trzy ograniczone liczebnościowo grupy społeczne: arystokrację, kler buddyjski i wojowników, co pozostawiło wyraźny ślad zarówno w tekstach literackich (utworów poruszających tę tematykę naliczono blisko 600¹) oraz sztuce, jak

¹ Pflugfelder. 1999, 44.

i wśród społeczeństwa. Posiadanie męskiego kochanka nie było już jedynie domeną uprzywilejowanych klas, ponieważ rozprzestrzeniło się też w znacznym stopniu wśród mieszczaństwa, ulegając przede wszystkim komercjalizacji – od okresu Edo każdy, za odpowiednią opłatą, mógł zakosztować rozkoszy w ramionach młodego kochanka. Tym samym *nanshoku* stało się elementem kultury masy. Ironicznie opisał ówczesną sytuację Ihara Saikaku (井原西鶴) w *Nanshoku ōkagami* (男色大鏡, „Wielkie zwierciadło męskiej miłości”):

O chłopcach bez męskich kochanków, jak o kobietach bez mężów, myśli się z politowaniem. Miłość do chłopców stała się modą, zaś miłość między mężczyznami a kobietami chyli się ku upadkowi.¹

Na rosnącą popularność wpływał znacząco fakt, że w kodeksie karnym *bakufu* (幕府, dosł. rządu spod namiotu, określenie na rządu szogunatu w Japonii) nie poczyniono żadnej konkretnej wzmianki na temat związków homoseksualnych. Jednakże nie oznaczało to, że *nanshoku* było niczym nie ograniczone, ani że było w pełni akceptowane, ponieważ w istocie nie było wolne od krytyki.

2. 2. Związki homoseksualne w Edo

Należy zaznaczyć, że ówczesni Japończycy nie znali słowa „homoseksualizm” w dzisiejszym, medyczno-naukowym znaczeniu, które realizuje to pojęcie jako identyfikację seksualną. Poszczególne zachowania seksualne pozyskały sobie w języku japońskim

¹ Ihara. 1990, 76.

dość wyrafinowaną terminologię, którą z powodu uboższego słownika w tym zakresie w języku polskim bardzo trudno jest oddać tak, aby uniknąć nieporozumień. W okresie Edo istniały dwa pojęcia, które można utożsamiać z homoseksualizmem, pojawiające się najczęściej – *nanshoku* i *shudō*. *Nanshoku* (男色), stojące w opozycji do *joshoku* (女色), czyli miłości heteroseksualnej (przy czym jak już zaznaczono, terminy te odnoszą się do czynności seksualnych, a nie stałych i wykluczających się wzajemnie preferencji), było pojęciem, które przywędrowało z Chin w VI wieku i w wolnym tłumaczeniu oznaczało „męską miłość”. Drugi ideogram, *iro* (色), dosłownie oznaczający kolor, ma jednak głębsze znaczenie – niesie ze sobą podtekst jak najbardziej erotyczny, wiążąc się z przyjemnością cielesną, zagrażającą osiągnięciu oświecenia. *Shudō* (衆道), słowo pochodzenia japońskiego, w swojej pełnej formie brzmiało *wakashudō* lub *wakashūdō* (若衆道), czyli „droga młodych”. Dla uproszczenia można uznać, że *nanshoku* i *shudō* stosowane były wymiennie, jednak różniły się pewnym niuanssem. Bardziej niż do wzajemnej miłości, *shudō* odnosiło się bowiem do perspektywy starszych kochanków, czyli *nenja* – konserów młodych chłopców znanych jako *wakashu* – którzy podziwiali rozkwitające piękno tych ostatnich, dlatego termin należy rozumieć jako „drogę kochania młodych”. Drugi z ideogramów, *dō* (道) oznacza drogę życiową i wskazuje na powiązania bardziej duchowe i estetyczne. Podobnie jak *nanshoku*, *shudō* posiadało swój heteroseksualny odpowiednik – *nyodō* (女道). W *nyodō* jednak obiektem pożądania były kurtyzany, podczas gdy w *shudō* *wakashu* mogli być zarówno profesjonalistami, jak i amatorami¹.

¹ Pflugfelder. 1999, 25-27.

Ewolucja wizerunku męskiego homoseksualizmu w Japonii - w kulturze, literaturze i tekstach prawnych od okresu Edo do czasów współczesnych

Autor: Sara Wielichowska

Książka w przekrojowy sposób ukazuje zagadnienie męskiego homoseksualizmu w Japonii zarówno w ujęciu historycznym, jak i współczesnym. Rozpoczynając od najstarszych wzmianek w japońskiej literaturze na temat związków męsko-męskich oraz klasztornych praktyk *nanshoku*, autorka prowadzi czytelnika poprzez świat uciech średniowiecznego Edo, problematykę prostytutki, ale i samurajski etos wzajemnej męskiej lojalności, XIX-wieczne potępienie homoseksualizmu pod wpływami zachodnimi, by skończyć na jego współczesnym wizerunku w kulturze popularnej i wyzwaniach wspólnych z resztą świata – dyskryminacji, coming-outu oraz małżeństw.

Liczba stron: 152

format: A5

okładka: miękka

data wydania: sierpień 2013

cena detaliczna: 29,90 zł

patronaty: Torii, Japonia Online, Nasza Japonia, a-g-w.info

Do kupienia na:

<http://sklep.kirin.pl/pl/ksiazki/658-ewolucja-wizerunku-meskiego-homoseksualizmu-w-japonii.html>